

Nov »nemški čudež«

Še pred nekaj meseci si tudi največji optimist ni mogel niti predstavljati, da se bosta obe Nemčiji letos združili in da bo nova zedinjena Nemčija neodvisna, suverena država. Gre za nov učinek, za novo posledico tistega čudovitega leta 1989, ki je Evropi in svetu prineslo toliko prese-
nečenj. Predstavniki obeh Nemčij in štirih držav, zmagovalk v drugi svetovni vojni, so v sredo, 12. t.m., podpisali v Moskvi spo-
razum o nemškem zedinjenju, s katerim so se odprla vrata novi Nemčiji, do česar bo uradno prišlo 3. oktobra letos.

Združene države Amerike, Sovjetska zveza, Velika Britanija in Francija, se pra-
vi štiri zavezniške sile, zmagovalke v dru-
gi svetovni vojni, so se odpovedale še zad-
njim pravicam nad nemškim narodom in
so vrnile Nemcem polno suverenost. Novo
nemško državo bosta sestavljali obe seda-
nji Nemčiji, že sedaj pa Nemčija priznava
meje, kakršne so izšle iz druge svetovne
vojne. To pomeni, da se odpoveduje četrti-
ni svojega nekdanjega ozemlja, da torej
priznava mejo na Odri in Nisi. Nova nem-
ška država bo v tem pogledu podpisala u-
strezno pogodbo s Poljsko.

Jasno je, da je združitev obeh Nemčij
predvsem posledica razvoja dogodkov v
Sovjetski zvezi. Ta je tudi pristala na ure-
ditev uprašanja svoje vojaške prisotnosti
na ozemlju sedanje Vzhodne Nemčije. Spo-
razum predvideva, da se bodo vse sovjet-
ske vojaške enote umaknile z ozemlja Nem-
ške demokratične republike do konca leta
1994, nova nemška država pa bo poskrbe-
la za poravnano stroškov, ki jih ima Mo-
skva z vojsko v Vzhodni Nemčiji. Gorba-
čov je povedal, da bo nova nemška država
izplačala Sovjetski zvezi 9 milijard dolar-
jev, bonnska vlada pa je odobrila narav-
nost orjaški načrt gospodarskega sodelova-
nja s Sovjetsko zvezo, od katerega si sled-
nja veliko obeta zlasti v okviru prizade-
vanj za odpravo gospodarske krize, oziro-
ma v okviru prizadevanj za prehod od se-
danjega planskega na tržno gospodarstvo.
Sporazum dalje predvideva, da na ozemlju
nove nemške države ne bo atomskega ne
kemičnega ne bakteriološkega orožja. Po
drugi strani pa bo nova država imela pra-
vico, da se svobodno priključuje vojaškim
zavezništvom, kar dejansko pomeni, da bo
zedinjena Nemčija članica Atlantskega za-
vezništva.

Zahodnonemški kancler Kohl je lahko
upravičeno ponosen nad uspehi svoje zu-
nanje politike. Ob podpisu mednarodnega
sporazuma v Moskvi je izjavil, kako se pr-
vič v moderni zgodovini dogaja, da se ne-

dalje na 8. strani ■

Ptujski tabor - utrditev Slovenskih krščanskih demokratov

Kakor je znano, je preteklo soboto, 15.
t.m., potekal na Ptuj I. tabor Slovenskih
krščanskih demokratov, ki s svojo vsebino
in odmevi gotovo presega pomen notranje
strankarske prireditve. Omenjena stranka
je svoj prvi kongres imela januarja letos
v Ljubljani, kar jo je nekako uvedlo v jav-
nost, medtem je v aprilu prišlo do prvih
povojnih svobodnih parlamentarnih voli-
tev in nato do sestave Demosove vlade z
Lojzetom Peterletom na čelu.

V tem času se je stranka utrdila tudi
na terenu, saj so občinski odbori ustanov-
ljeni v veliki večini slovenskih občin, šte-
vilne so tudi krajevne sekcije. Ptujski ta-
bor je s svojimi različnimi manifestacija-
mi dokazal, da so razmere že toliko dozo-
rele, da slovenski kristjani, organizirani v
svobodni, od Cerkve neodvisni politični or-
ganizaciji, lahko konstruktivno predlagajo
nekateri rešitve, potrebne za utrditev de-
mokracije na Slovenskem ter za gospodar-
sko, kulturno in moralno ozdravitev. Če
politiko dojemamo resno, v njenem pozi-
tivnem izvirnem smislu, pa ti predlogi ni-
kakor ne pomenijo klerikalizma oz. reka-
tolizacije različnih sestavin družbe, kot se
nekateri bojijo, ampak le poglede določe-
nega dela slovenskega prebivalstva, ki naj
v soočenju z drugačnimi izbirami, priha-
jajočimi od laičnih sil, pripomorejo k re-
ševanju življenjskih vprašanj slovenskega
naroda.

O teh zadevah je bil govor v soboto na
Ptuj na štirih okroglih mizah, posveče-
nih prihodnosti Slovenije, družini, šoli in
ljubezni do življenja, krščanstvu in kul-
turni dediščini ter gospodarskim vpraša-
njem in preživetju. Iz različnih poročil iz-
haja, da so se voditelji in razpravljalci za-
vzeto spopadli z opisano problematiko,
spoznanja okroglih miz pa so nato popol-
dne na osrednjem manifestativnem delu
ptujske prireditve tudi javno prebrali. V
ospredju razprav so bila vprašanja kot npr.
suverenost Slovenije in njen odnos do Ju-
goslavije oz. Evrope, potreba po prilago-
ditvi šolskega sistema novim demokratič-
nim razmeram, problem ovrednotenja kr-
ščanskih prvin v slovenski kulturi in se-
danji kritični gospodarski položaj.

Višek I. tabora Slovenskih krščanskih
demokratov pa je pomenilo sklepno zboro-
vanje na osrednjem ptujskem trgu. Mno-
žica ga je povsem napolnila, krajši kon-
cert pa je izvedel pevski zbor Consortium
musicum iz Ljubljane. Slavnostni govor-
nik je bil predsednik slovenske vlade in
stranke krščanskih demokratov Lojze Pe-
terle, ki je opozoril na prelomnost seda-
njega političnega trenutka za slovenski
narod, poudaril pa je tudi, da rešitev ju-
goslovanskega voza vidi v konfederaciji.
Zborovanje so pozdravili vidni predstavi-
ki demokrščanskih in sorodnih strank iz

dalje na 2. strani ■

Italija naj nam predvsem zagotovi enakopravnost!

»Vsi Slovenci naj dobijo svoje mesto
v Evropi? Italija naj predvsem zagotovi
enakopravnost Slovincem, ki živijo v nje-
nih mejah«. Tako je poudaril deželni sve-
tovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezi-
gar v svojem pozdravnem nastopu na pr-
vem prazniku Slovenske krščanske demo-
kracije, ki je bil v soboto, 15. t.m., v Ptuj.
Predstavniki slovenske narodne manjšine
je spregovoril, potem ko so pozdrave zbo-
rovalcem posredovali mnogi krščanskodemokratski predstavniki iz Italije in Avstri-
je. Vsi so opozorili na pomen demokra-
tizacije Slovenije in obljubili pomoč in
podporo novi slovenski vladi predsednika
Lojzeta Peterleta. Med temi predstavniki
je bil italijanski minister Carlo Bernini,
ki je ob sklepu svojega pozdravnega go-
vora dejal, kako Krščanska demokracija

jamči, da »bodo vsi Slovenci dobili svoje
mesto v Evropi«.

Deželni poslanec Bojan Brezigar je v
svojem nastopu pojasnil, da Italija že 45
let ne izpolnjuje obveznosti, ki jih ima do
slovenske manjšine. Danes je Slovenija
povsem demokratična dežela, zaradi česar
ne bi smelo biti ovir politične narave, da
se naši manjšini ne bi priznale pravice.
Italijanska vlada in italijanski parlament
bosta dokazala svoje prijateljstvo do Slo-
venije, če bosta predvsem izpolnila med-
narodne in ustavne obveze do slovenske
manjšine in če Slovincem v Furlaniji Ju-
lijski krajini zagotovila enakopravnost in
enako dostojanstvo, kot ga uživa večinski
narod v mejah italijanske republike, je
poudaril deželni poslanec Ssk Bojan Bre-
zigar.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 23. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Šola za strahove«, radijska igra; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 12.40 Pihalni orkestri; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 24. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Matjaž Kmecl: »Intervju«, radijska igra; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 »Morje« — včeraj, danes, jutri; 12.40 Tržaški oktet; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Stari časi družabnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Franza Schuberta; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 25. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Režija '89; 9.10 Mladinska nadaljevanka: »Ptice nočnega vrta«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Stari časi družabnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Franza Schuberta; 18.00 Najdaljša pot; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 26. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 V Evropo in nazaj, manjšinski potopis; 9.10 Mladinska nadaljevanka: »Ptice nočnega vrta«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Južnoameriška folklor; 12.40 Moški zbor Mirko Filej iz Gorice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Oblaki so rudeči; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Stari časi družabnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Franza Schuberta; 18.00 Med zemljo in sanjami; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 27. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Ekologija: danes za boljši jutri; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Dobrodošlo, poletje!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Franza Schuberta; 18.00 Jugoslavija 1941-1945; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 28. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 9.10 »Robinson v vesolju«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Goriški Film Videomonitor 1990; 12.40 Mešani zbor Akord 84; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Franza Schuberta; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 29. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Ivanka Hergold: »Med štirimi stenami«, igra; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Violinist Črtomir Šiškovič in pianist Igor Lazko, hornist Jože Falout, sopranistka Olga Gracelj, pianistka Neva Merlak, fagotist Vojko Cesar in pianist Ravel Kodrič; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 In exilium; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

»Zdravje je skoraj isto kot ljubezen«

»Pater Emilian Tardiff je, kot pravijo, človek, ki s svojo navzočnostjo in molitvijo zdravi ljudi. Njegova beseda je most med Jezusom in tistimi, ki Vanj verjamejo. Tako se je tudi v Ljubljani na začetku tega meseca na stadionu v Spodnji Šiški stakala vez med približno dvajset tisoč ljudmi in njim. Nekateri med obiskovalci so, kot sami pravijo, ozdraveli. Hkrati s tem spoznanjem se je seveda porajal tudi dvom, ki ga bo uradna medicina kmalu morala sprejeti ali ovreči. To pravzaprav sploh ni tako pomembno. Ni pomembno vsaj za tiste, ki so s stadiona odhajali pomirjeni sami s sabo in morda srečni, ker so jih zapustile tegobe in bolečine, ki se jih prej niso mogli znebiti.«

Tako piše o veliki molitveni prireditvi na začetku tega meseca v Ljubljani in na katero smo opozorili tudi v našem listu, znana in razširjena slovenska revija Jana. Ta je dogodku posvetila kar dve strani. Iz revije zvemo, da se je pri komisiji zdravnikov, ki jo vodi specialist za fizikalno medicino in rehabilitacijo dr. Janez Zajc, v treh dneh, kolikor je trajala prireditev, oglasilo 18 ljudi. Oglasili so se zato, ker menijo, da so med molitvijo čudežno ozdravili. Zdravniki so jih popisali in zdaj bodo stopili v stik z zdravniki, ki so te ljudi dolej zdravili. Pokazalo se bo, kaj se je z njimi pravzaprav zgodilo.

Dr. Zajc je izjavil, da bo komisija, ki jo vodi, ugotovila stanje. Potem se bo treba — je pristavil — temeljito pogovoriti, če se je res pokazalo kaj čudežnega. Medicinska znanost si takšnega nenadnega zboljšanja stanja ne zna razložiti z uradnimi medicinskimi knjigami. Ugotovili bomo, če bomo, je še dejal dr. Zajc, da se je pač zgodilo nekaj nerazložljivega. Vendar menim, da moramo najprej počakati na dokončne ugotovitve preiskav. »Največji ču-

dež je — poudarjam — za tistega, ki se mu je dogodil. V tej ali oni obliki. Če je človek v sebi prepričan, da je ozdravljen, je zaključil dr. Zajc, potem je to zanj neizpodbitno — in zakaj bi trdili nasprotno?«

—o—

PTUJSKI TABOR — UTRDITEV SLOVENSKE KRSČANSKE DEMOKRATOV

■ nadaljevanje iz strani 1

Italije, Avstrije in Hrvaške, prav tako zastopnik demokratske internacionale, že dopoldne je na taboru spregovoril poslanec v dunajskem parlamentu Karel Smolc, popoldne pa deželni svetovalec v Trstu Bojan Brezigar.

Ptujski tabor pomeni utrditev krščanskih demokratov v slovenskem političnem prostoru, prav tako pozicije slovenskega premiera Lojzeta Peterleta, hkrati pa je bilo na njem večkrat poudarjeno, da je le trdnost Demosove vladne koalicije porok nadaljnjega razvoja parlamentarne demokracije v Sloveniji.

—o—

Dvanajsterica je sprejela vrsto diplomatskih povračilnih ukrepov proti Iraku zaradi kršitve diplomatske nedotakljivosti nekaterih veleposlaništev v Kuwaitu. Evropska skupnost bo odredila izgon vojaških misij in omejitev gibanja diplomatov. Dogovorili so se tudi o strožjem embargu ter o ukrepih proti državam, ki bi ga kršile. Obrambni ministri Zahodnoevropske zveze pa razpravljajo o učinkovitejšem koordiniranju vojaških sil na kriznem področju. Iraške oblasti pa nadaljujejo z ukrepi za popolno integracijo Kuwaita. Bagdad je sklenil uveljaviti v Kuwaitu iraško uro. Do sedaj je bila v veljavi enourni razlika.

Obudili so spomin na Slomška

V nedeljo, 16. septembra, je bilo na Slovenskem več pomembnih praznov in jubilejnih prireditev. Med pomembnejšimi moramo opozoriti na vseslovenski Slomškov shod, ki so ga ob 190-letnici rojstva velikega škofa, pridigarja, pedagoga, velikega Slovenca priredili v njegovem rojstem kraju na Pónikvi pri Šentjurju. Ob prisotnosti več tisoč ljudi, častilcev Antona Martina Slomška, iz vse Slovenije in iz zamejstva je shod vodil mariborski škof Kramberger. V homiliji se je spomnil tudi svetih bratov Cirila in Metoda ter njuno delo primerjal s Slomškovim.

Kot slavnostni govornik je nastopil pisatelj Alojz Rebula, ki je orisal lik te izredne osebnosti in poudaril, da kljub zgodovinskim dimenzijam, v katerih je deloval, ohranja neokrnjeno svojo aktualnost. Opozoril je na glavne mejnike Slomškovega življenja in na njegove zasluge za slovenski narod, Cerkev in kulturo. Govor je Rebula tudi aktualiziral s številnimi primerjavami med Slomškovim in sedanjim časom. Po govoru je pred mikrofonom stopila še vrsta uglednih gostov iz matične domovine in zamejstva ter v raznih oblikah

počastila spomin tega velikana slovenskega duha.

Svečanosti ob 190-letnici rojstva škofa Antona Martina Slomška so se udeležili tudi predstavniki slovenske oblasti. Delegacija je vodil predsednik vlade Peterle, ki je med drugim izrazil misel, da slovenski narod brez Slomška ne bi bil zrel za današnja dejanja, s katerimi uresničuje svoje temeljne narodne cilje po samobitnosti.

—o—

V Sloveniku v Rimu se je v ponedeljek, 17. septembra, začel zgodovinski simpozij o ljubljanskem škofu Antonu Bonaventuri Jegliču. Prireja ga Slovenska teološka akademija pod pokroviteljstvom slovenskega metropolita, nadškofa Šuštarja. Simpozij se bo končal 22. septembra. Predavajo ugledni zgodovinarji in poznavalci Jegličevega dela Metod Benedik, Janez Juhant, Jožko Pirc, Marko Oršolič, ki prihaja iz Sarajeva, Andrej Sedej, Vinko Rajšp, Anton Trstenjak, Franc Kralj, s. Jasna Kogoj, Marjan Smolik, Rafko Valenčič, dr. Stane Gabrovec, Vasilij Melik, Valter Lukin z Dunaja in še Vinko Potočnik.

Ljudski praznik v spomin na pisatelja F. Bevka

Shod Slovencev. Tako so organizatorji poimenovali slovesnost v nedeljo, 16. t.m., ob 100-letnici rojstva Franceta Bevka v Zakojci, rojstnem kraju pisatelja, pesnika, urednika in političnega ter družbenega delavca. Zbrali so se ljudje iz Benečije in kobarškega Kota, Idrije in raznih krajev Baške grape, ostalega Posočja in Goriških Brd ter Goriške in Tržaške vse do morja in to kljub muhastemu vremenu, ki je nekoliko motilo popoldanski del kulturnega sporeda. Odziv ni slučajen, saj je Bevk zavestno pisal za to primorsko ljudstvo in to ljudstvo upravičeno čuti Bevka za pisatelja, ki je mogoče najbolj izrazito in doživeto opisal življenjsko usodo in trpljenje Primorcev še posebej v času fašistične strahovlade in zatiranja.

Na to dejstvo so bili uglašeni tudi go-
vori ob obnovljeni domačiji, kjer je Bevk
preživil svoj mladost in v kateri je
Mestni muzej iz Idrije uredil prostore, kjer
so razstavljeni eksponati o življenju in de-
lu Franceta Bevka ter etnografske zani-
mivosti iz časov njegove mladosti. Spored
se je začel z nastopom Otaleškega okteta
in zakojških otrok. V imenu organizator-
jev je spregovoril ravnatelj Idrijskega mu-
zeja Samo Bevk, sledil je pozdrav sloven-
skega ministra za kulturo Andreja Capu-
dra, ki je v Zakojci predstavljal slovensko
vlado. V imenu občine Idrija pa je prisot-
ne nagovoril podžupan prof. Tomaž Pav-
šič, ki je tudi uredil muzejsko zbirko o
Bevku. V svojem nagovoru je Bevka oz-
načil za primorskega kralja Matjaža in
prav prisrčno pozdravil uglednega gosta iz
Pinerola, Bevkovega prijatelja in preva-
jalca, profesorja Ezia Martina, ki se je ude-
ležil slovesnosti.

Slavnostni govornik je bil pesnik in član predsedstva Republike Slovenije Ciril Zlobec. V svojem, mestoma dokaj osebnem spominskem govoru, je med drugim dejal, da je Bevk bil kulturni, zgodovinski, politični in tudi nacionalni spomenik Primorske; človek, ki je predstavljal pravi etični naboj v težkih letih fašističnega

zatriranja. Bevk, je dejal govornik, ni le pričeval o svojem času, ampak ga je sooblikoval s svojimi književnimi deli in s svojo družbeno-politično angažiranostjo. Izrazil je tudi nekaj kritični misli na račun osrednjega slovenskega narodnega prostora, ki je nekako prepustil Primorski, da sama počasti spomin človeka, ki ima nedvomne zasluge za celotni slovenski narod in ne le za živeli primorske dežele.

Režiser nedeljske proslave v Zakojci, Janez Povše, je poskrbel, da je — sicer z glasom Staneta Raztresena — nastopil sam pisatelj Kaplana Martina Čedermaca. Slavní odlomek zadnje Čedermacove pridige je naravnost pretresel občinstvo.

Po uradnem odprtju Bevkove domačije, kar je opravil častni predsednik Odbora za ureditev pisateljevega doma, akademik, dr. Janez Milčinski, so si ljudje ogledali prostore.

Bogot etnografsko razstavo so pripravili tudi učenci osnovne šole iz Cerknega. Skrbno so jo uredili v stari Brovčevi domačiji. V sami Zakojci pa je bil bogat kulturni spored. Režiser Janez Povše je dogajanje razdelil na dva prireditvena prostora. Vreme je sicer nekoliko ponagajalo, a ni preprečilo številnih pevskih in drugih nastopov folklornih skupin in pihalnih orkestrrov. Ta izredno bogati kulturni spored so oblikovale skupine iz Tolmina, Tolminskih Raven, Šentviške gore, Sežane, skupina Šavrink iz piranske občine, otroci openske osnovne šole in skupina telovadkinj, ritmične gimnastike iz Trsta, sodeloval je še mešani zbor iz Podgore, ob tem Gledališka skupina Gorica in dramska skupina Prosvetnega društva Štandrež ter godbi na pihala »Kras« iz Doberdoba in tovarne ETA iz Cerknega.

—0—

Ameriška vlada je odstavila poveljnika glavnega stana letalstva Dugana in ga nadomestila z generalom McSteakom. Dugan je časnikarjem razlagal ameriške načrte o bombardiranju Bagdada.

Obnovili so cerkvico na Nanosu

Od 16. t.m. starodavna cerkev svetega Hieronima na Nanosu spet vabi vernike in vse, ki se povzpnejo na goro, da se pri njej ustavijo, si oddahnejo in ozrejo po Vipavski dolini in Krasu. Skoraj tri tisoč ljudi se je zbralo na gori, da bi se udeležili slovesnosti ob ponovni posvetitvi cerkve in zvonov. Polnih 28 let ni bilo v tej cerkvi mašne daritve. V zadnjem stoletju so jo prvič uničile fašistične tolpe leta 1921. Po obnovitvi so bile vse do leta 1962 le občasne maše, vsaj za praznik svetega Hieronima, kateremu je posvečena. Z ob časa in tudi človeška roka sta prispevala da je cerkev v zadnjih desetletjih postala ruševina. Zavzetost treh duhovnikov, ki so službovali v Podnanosu: Milana Peterne- la, Borisa Čibeja in sedanjega župnika An- tona Štrancarja, ter marljivost velikega števila prostovoljcev, ki so pri delu o-

pravili nad 7 tisoč delovnih ur, sta omogočili, da cerkev svetega Hieronima na Nanosu spet stoji.

Slovesnost ob posvetitvi je vodil koprski škof msgr. Metod Pirih, ob njem pa je somaševalo še deset duhovnikov. Cerkev je bila premajhna za vse, ki so se povzpeli do nje, in velika večina ljudi je obredu sledila na prostem. Pel je mogočen pevski zbor, ki so ga sestavljali pevci iz Podnanosa in Podrage.

Zal je vreme nekoliko ponagajalo, tako da je nenadna ploha presenetila romarje, ni pa motila samega bogoslužja. Cerkve svetega Hieronima spet stoji in vabi vernike pa tudi druge, ki se bodo povzpeli na Nanos, da se pri njej ustavijo in oddahnejo. Prihodnja sveta maša pa bo na praznik zavetnika sv. Hieronima v nedeljo, 30. septembra.

Vilenica 1990

Priveditve ob letošnji mednarodni literarni nagradi »Vilenica 90« so se začele v četrtek, 13. t.m., v dvorani sežanske občinske skupščine. Na sporedu je bilo srečanje z naslovom »Srednja Evropa Evropi«. Glavno misel je podal pesnik Venó Taufer, ki je govoril o »Izzivu ali zgagi«. Enotna nit njegovega posega je zaobjemala vse spremembe, preko katerih je prepoštovala srednja Evropa. Vse to le pomeni nekaj novega, neko izkušnjo kulture v politiki, ki se ponuja ostali Evropi. Tisto, česar se zahodna Evropa zelo boji in kar imenuje nacionalizem, ni občutek narodne pripadnosti, kakršnega sicer Evropa pozna iz slabih izkušenj med obema vojnama, ampak je nekaj novega: želja po samostojnosti, samobitnosti, po priznanju temeljne človekove pravice, da si enakopraven. Kultura ni stvar kvantitete, temveč vsebine. Zvečer je bil v jami Vilenici srednjeevropski literarni večer z multivizijo o srednjeevropskem knjižnem projektu.

V soboto dopoldne smo izvedeli za letošnjega nagrajca. To je litovski pesnik Tomas Venclova. Leta 1977 se je izselil v Združene države zaradi raznih političnih pritiskov. Iznali so ga zaradi oporečniške dejavnosti. Prav ta dogodek je v podlagi njegovega literarnega ustvarjanja. Vendar ga ne jemlje tragično in mu ni žal po odvzetem sovjetskem državljanstvu, saj je, kot trdi, v prvi vrsti Litovec. Na tem srečanju so tudi predstavili knjižne izdaje Vilenica založbe Wieser. Popoldne so se udeleženci te mednarodne literarne prireditve preselili k nam, točneje v devinsko-nabrežinsko občino. V čudovitem okviru devinskega gradu je bil srednjeevropski literarni večer, v večernih urah pa sta goste sprejela predsednik nabrežinske Kmečko-obrtne hranilnice in posojilnice Guido Zidarič in deželni svetovalec Slovenske skupnosti ter podžupan te občine Bojan Brezigar. Sprejem je bil v restavraciji Sardoč v Prečniku in ga je popestrilo petje »Fantov izpod Grmade«.

Naslednje jutro je bila v Štanjelu srednjeevropska literarna matineja. Predstavi li so prevod knjige lanskoletnega nagrajenca Jana Skacla, nato je bil pomemben trenutek podelitve letošnjega kristala Vilenice 90 za najboljše predstavljeno delo. Prejel ga je slovenski pesnik Aleš Debeljak; zanimivo je, da je nagrajenca izbrala mednarodna žirija, v kateri ni bilo Slovencev.

V soboto zvečer je bila v jami Vilenici zaključna slovesnost. Predsednik Društva slovenskih pisateljev Rudi Šeligo je letošnjemu dobitniku, litovskemu pesniku Venclovi izročil nagrado, čemur je sledil sprejem.

Letošnja Vilenica je potekala in se je zaključila v duhu širših evropskih sprememb in želje po suverenosti posameznih narodov. Tudi kultura bo pripomogla za boljši jutri.

(Dar)

—0—

Severna in Južna Koreja se nista sporazumeli za skupen vstop v Združene narode. Seulska delegacija je zavrnila severnokorejski predlog kot nerealističen in težko uresničljiv.

Gostje iz Ljubljane pri tržaških prostovoljcih

Dne 13. t.m. se je v Trstu mudila delegacija za ljudsko obrambo iz Ljubljane. Prišli so na povabilo tržaške skupine prostovoljcev za civilno zaščito Nord Est, ki so jih pred kratkim obiskali v prestolnici Slovenije. Srečanja so se med drugimi udeležili dr. Janez Soderžnik, sekretar mestnega sekretariata za ljudsko obrambo, Milivoj Dolšček, načelnik skupin za civilno zaščito in dva predstavnika ljubljanskega centra za civilno zaščito v Palmanovi. Predstavniki tega centra so jim najprej posredovali nekaj podatkov o delovanju centra, ki ima v delovni skupnosti Alpe-Jadran v slučaju nesreč vlogo koordinatorja posegov. Poleg tega so jim povedali nekaj bistvenih podatkov o novi zakonodaji v deželi Furlaniji-Juljski krajini na področju civilne zaščite, na podlagi katerih je nastal tudi ta deželni operativni center. FJK, so poudarili, je prva dežela v Italiji, ki ima na področju civilne zaščite natančno izdelano zakonodajo, tudi zaradi značilnosti terena samega, saj lahko pride v naši deželi dejansko do vseh vrst naravnih katastrof, od potresov, do požarov, poplav ipd. Ob koncu srečanja so delegaciji iz Slovenije izročili tekst deželnega zakona za civilno zaščito z upanjem, da jim bo morda v korist pri izoblikovanju novih zakonov za varstvo in zaščito v bližnji Republiki in jim nato pred odhodom razkazali prostore centra.

Gostje iz Slovenije so se nato odpeljali v Trst, kjer jih je najprej sprejel tržaški podprefekt Vergone, ki jim je po uvodnem nagovoru o pomenu sodelovanja med skupinami za civilno zaščito iz sosednjih dežel, razkazal operativni center, ki deluje na prefekturi. Nato se je delegacija iz Slovenije odpravila k Sv. Ivanu na sedež svojih gostiteljev, skupine Nord Est. Prostovoljci so jim razkazali prostore, ki so jih pred kratkim popolnoma obnovili, saj je bila hiša v kompenzatoriju bivše psihiatrične bolnišnice ob vselitvi v zelo slabem stanju.

Člani skupine Nord Est so jim nato pokazali nekaj diapozitivov o nastanku svoje skupine. V začetku so bili le skupina radioamaterjev, s časom pa so začeli delovati na vseh področjih civilne zaščite. Sedaj so se specializirali predvsem za posege v slučaju potresov. Pred nedavnim so nabavili tudi posebno napravo — geofon, ki odkriva žive osebe pod ruševinami.

Po kosilu so člani skupine Nord Est spremili delegacijo iz Slovenije do mejnega prehoda. Pred odhodom so se dogovorili, da se v kratkem ponovno sestanejo in začno s fazo konkretnega sodelovanja s skupinami za civilno zaščito iz Ljubljane.

—o—

Po vzpostavitvi rednih diplomatskih odnosov med Vatikanom in Češkoslovaško, ki so bili prekinjeni leta 1950, je v teh dneh dospel v Prago apostolski nuncij Giovanni Coppa.

Izreden uspeh letošnjih Kmetijskih dni

Kmetijski dnevi, sejem in razstava o kmetijstvu na Tržaškem, ki so jih priredili v Boljuncu, so letos doživeli nepričakovano prodoren uspeh. Trajali so štiri dni, od petka, 14., do ponedeljka, 17. septembra. Predsednik pripravljalnega odbora Boris Mihalič je poudaril, da so Kmetijski dnevi dosegli vsestranski uspeh. Sejem, ki so ga priredile vse občine tržaške pokrajine pod pokroviteljstvom dežele Furlanije Julijske krajine, tržaške Pokrajine, Kraške gorske skupnosti in Tržaške trgovinske zbornice, je skupno obiskalo kakih 20 tisoč ljudi. Samo vstopnic so namreč prodali kakih 16 tisoč. Na politični ravni pa so se najvišji predstavniki deželnih, pokrajinskih in občinskih oblasti obvezali, da bodo spremljali kmetijsko delovanje na tem področju. Pokazali so zanimanje in poslušali za potrebe in težave kmetijstva na Krasu, v tržaškem predmestju in v Bregu.

Organizatorji sejma so bili mladi arhitekti in tehniki skupine SINTAGMA iz Trsta, ki so si sejmišče zamislili kot nekakšno srednjeveško tržnico in poskrbeli za celotno vrsto pobud, razstav, videoprikazov, likovnih in etnografskih eksponatov, ter razstav malih živali in ptic ter cvetja. Priredili so tudi razstavo in ocenjevanje najlepšega goveda ter poskrbeli za razne predstave s konji. Obiskovalcem so nekatera podjetja ponujala različno orodje in kletarsko opremo, zanimiva pa je bila tudi ponudba pod šotori. Organizatorji so poskrbeli tudi za zabavo in veselje.

Posebno velja opozoriti na teme letoš-

njih posvetov. Prvi dan so razpravljali o vprašanju deželnega zakona o zaščiti Krasa. Na dan so prišla različna stališča. V bistvu pa je bila skupna poanta vseh, da ima kmetovalec prvenstveno vlogo pri oblikovanju kraške pokrajine in da bo moral zato zakon upoštevati to dejstvo.

Sobotno predavanje je bilo posvečeno oljki. Ta plemenita sredozemska rastlina

dalje na 7. strani ■

—o—

EX-TEMPORE ZA SLOVENSKO ŠOLSKO MLADINO

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu, ulica Machiavelli 22, priredi v nedeljo, 30. septembra, risarski natečaj Ex-tempore za otroke, ki obiskujejo slovenske otroške vrtce, osnovne in srednje šole na Tržaškem. S tem želi društvo na prijeten način in v prazničnem vzdušju izreči dobrodošlico našim otrokom ob začetku novega šolskega leta.

Ex-tempore bo potekal v Barkovljah v prostorih Prosvetnega doma, ulica Cerreto 12, od 9. do 12. ure. Udeleženci naj se na zbirnem mestu predstavijo s svojimi barvicami, medtem ko dobijo papir in podlago na kraju samem. Razglasitev nagradjenca, razstava risb in nagrajevanje bodo v istih prostorih popoldne ob 16. uri. Nastopil bo tudi čarodej Vikj s peštrim programom.

Da bi ta pobuda čim lepše uspela, prosimo društvo prijatelje mladine, zlasti pa celjenjene učiteljice in učitelje za sodelovanje.

Sindikrat slovenske šole razpravljaj o aktualnih vprašanjih

Dne 13. septembra 1990 se je v Trstu sestel razširjeni Šolski odbor, da bi pretresel vprašanje združevanja oziroma ukinitve šol odnosno ravnateljstev. Gre za ravnateljstva slovenskih osnovnih, nižjih in višjih srednjih šol v Gorici in Trstu. Seja je bila sklicana tudi z namenom, da se pretrese možnost političnih korakov za rešitev vprašanja, ker upravni postopki očitno ne zadoščajo in ker je tudi sicer vprašanje predvsem politične narave.

Zaradi aktualnosti vprašanja so bili povabljeni na sejo ravnatelji nižjih srednjih šol tržaške pokrajine, ki so se seje polnoštevilno udeležili, in višjih srednjih šol goriške pokrajine ter predstavnik slovenskega šolskega osebja v Vsestranskem šolskem svetu. Od rednih članov odbora so bili prisotni Živka Marc in Samo Pahor (tržaško tajništvo SSŠ), Darko Bratina (SKGZ), Marij Maver (SSO), Anamarija Kalc (KPI) in Aldo Štefančič (Ssk). Prisotni so ugotovili, da pristojne oblasti že pri začetnih postopkih niso spoštovale obstoječih zakonov, kar je bilo vzrok za upravni postopek, po drugi strani pa so ugotovili, da še ni stekla politična akcija za rešitev obravnavanih vprašanj, čeprav je možna njihova temeljita rešitev samo na tem področju. Očitno je namreč, da gre za

poteze v širše zasnovanem načrtu za krepitev slovenske šolske mreže in za izrivanje ustanov slovenske manjšine iz tržaškega mesta, pri čemer je racionalizacija v državnem merilu dobrodošla prilagoditev. Pri tem je značilno neupoštevanje mnenja deželne komisije za vprašanja slovenskih šol in mednarodnih obveznosti glede spreminjanja šolske mreže.

Predmet razprave je bilo tudi vprašanje samostojnega načrta za preureditev slovenskega šolskega omrežja, ki bi optimalno odgovarjal potrebam slovenske manjšine, je pa to vprašanje izrazito politične narave.

—o—

GENERALNI KONZUL SE POSLAVLJA

Delegacija Slovenske skupnosti se je pred dnevi na konzulatu SFRJ v Trstu poslovila od generalnega konzula Livija Jakomina, ki se mu izteka mandat v Trstu. V obsežnem in prijaznem razgovoru so mu predstavniki Ssk izrekli priznanje za štiri letno delo ter voščilo za uspehe pri novih zadolžitvah. Pogovor se je razširil tudi na obravnavo položaja Slovencev v Italiji in razmer v Jugoslaviji.

ZAMENJAVA SUPERIORJEV NA MIRENSKEM GRADU

Služba superiorja (hišnega predstojnika) je v Misijonski družbi (lazaristi) določena s triletnimi mandati, ki se lahko dvakrat ponovijo. Na Mirenskem Gradu je potekel drugi mandat dosedanjemu superiorju Stanku Lipovšku, ki odhaja v Sv. Jakob ob Savi, nasledil pa ga je Zdravko Pogorelec, doslej predstojnik v ljubljanski hiši lazaristov.

Nesteto dogodkov se je v teh šestih letih vrstilo na Gradu, ki je kot znano eden duhovnih centrov na Primorskem. Vsekakor bodo zaznamovana tudi z Lipovškovim zlahtnim prispevkom, karizmo sprejemanja ljudi, izjemno komunikacijo, srčno dobroto ... Skrb za obe samostanski družini na griču in po njih tudi za vse obiskovalce je bilo le eno od izhodišč predstojnikovega dela. Še časa za prave počitnice ni bilo, saj se tu prav v poletnih mesecih zgrne največ obveznosti. Pa vendar mu je bilo na Primorskem, Stajercu po rodu, všeč in rad je bil na Gradu. Ob krhkem zdravju bi le breme vodstva rad odložil, a se je s potekom drugega mandata tudi preselil, saj ga družba potrebuje tudi drugje.

Kot po neki naravni danosti se je tesno povezal tudi z zamejstvom. Pri tem so se vezi krepile obojesmerno: na Gradu je vedno več gostov izza meje in tudi sam je bil reden gost Gorice in okoliških krajev.

Tudi Stankov naslednik Zdravko Pogorelec je že naš dobri znanec. Posebej često je na Grad prihajal v času, ko je bil vizitator jugoslovanskih lazaristov (1979-1988), tu pa je bil tudi med letošnjim Lipovškovim obiskom v Kanadi.

Sicer pa smo pred glavnim in tradicionalnim romarskim shodom, kvatrnico. V soboto, 22. t.m. bo večerna maša (19. uri) in procesija s sodelovanjem solkanske župnije. V nedeljo bodo tri liturgična srečanja: ob 7., 10. in 16. uri. Glavni romarski shod popoldne bo vodil Gašper Rudolf, župnik iz Nove Gorice.

P. B.

DELO ŠOLSKEGA SINDIKATA V GORICI

Tik pred začetkom novega šolskega leta se je sestel odbor Sindikata slovenske šole — Tajništvo Gorica. Odborniki so pregledali spremembe in novosti na šolskem področju v minulih mesecih ter okvirno določili naloge, ki jih bodo v kratkem opravili odborniki.

Pedagoški svetovalec iz Nove Gorice D. Štekar, ki že več let spremlja delo sindikatovega odbora, je na omenjeni seji poročal o tradicionalnem seminarju za slovenske šolnike, ki je bil letos na Brdu pri Kranju in se je zaključil 25. avgusta; obračun je pozitiven. Med drugim je razveseljevalo dejstvo, da je bila letos polna udeležba prijavljenih šolnikov in sicer 10 iz Gorice in 30 iz Trsta.

Predsednik sindikata prof. L. Devetak je seznanil ostale odbornike o sestanku, ki ga je imelo predstavništvo SSS v Ljubljani 28. avgusta. Sestavlja se nova mestna konzulta za slovenska vprašanja, v kateri bosta zastopala SSS prof. C. Luis in M. Voncina. Odborniki so potrdili lanske predstavniške v komisijo za prizive. Prihodnji mesec se bo delegacija SSS predstavila novemu šolskemu skrbniku in mu posredovala problematiko slovenskega šolstva

MARSIKAJ JE DRUGAČE

Pravila - Prvi del novega slovenskega pravopisa

Po Levčevem (1899), Breznikovem (1920), Ramovševem in Breznikovem (1935), pravopisih SA ZU (1950 in 1962) smo Slovenci v maju 1990 dobili svoj šesti pravopis, ki je izšel po razmeroma dolgih pripravah. Tega dela se je namreč že 1972. leta lotila Komisija za slovensko gramatiko, pravopis in pravoprečje pri SAZU (A. Bajec, J. Rigler in J. Toporišič). Leta 1981 je izšel *Načrt pravil* za novi slovenski pravopis, 1987 pa je prevzel vodstvo pravopisne komisije F. Jakopin. Ta je pretresla vse pripombe iz javne razprave po izdaji *Načrta* in upoštevala predloge svojih članov in izdelala sedanje besedilo.

V prvem delu novega Slovenskega pravopisa, v *Pravilih*, *Slovarski del* bo izšel leta 1992 ali celo 1993, je prof. Jože Toporišič pod okriljem SAZU in sodelavcev (Fran Jakopin, Janez Menart, Janko Moder, Stane Suhadolnik, Janez Dular, Breda Pogorelec, Kajetan Gantar in Martin Ahlin) uzakonil svoje jezikovne spremembe, ki so bile že nakazane v štirih Slovenskih slovnica (Obzorja, Maribor 1965-1970) in kasnejših dopolnjenih in razširjenih izdajah. Marsikatera njegovih novosti je bila doslej predmet kritik in polemik, marsikdo njegovih pravil ni doslej upošteval in je pisal (pa tudi učil) po svoje (kakor je predpisoval Pravopis iz l. 1962). Kaj pa sedaj, ko so z novim pravopisom »uzakonjena«? Upoštevati jih je treba in sprejemati tudi take nesmiselne, kot je izraz »triestinščina« in sklanjatev večbesednih poimenovanj tipa *Via Giuseppe Verdi*, *Vie Giuseppe Verdi*! Ali tu ne velja več pravilo: Ne najdem Ulice Frana Levstika? Pa spet nov problem. Pravopis določa Ulica stare pravde (§ 62 str. 18), na str. 20 pa pravi: Stanujemo v ulici Za vodo. Kako naj torej pišemo samostalniško ulica z malo ali z veliko začetnico? Novi Pravopis ima še precej sprememb v poglavju Velike črke. Naj naštejemo še nekaj najznačilnejših primerov.

Zemljepisna imena moramo najprej deliti v naselbinska in nenaselbinska. Ko smo to storili, moramo ugotoviti, ali nima krajevno ime v drugem delu *predlogov* ali *samostalnikov*: *vas*, *me*, *sto*, *trg*, *selo* in potem pišemo vse z veliko: *Volčji Potok*, *Sladki Vrh*, *Črni Kal*, *Skofja Loka*, *Ilirska Bistrica*, *Zidani Most*, *Dolenje Mokro Polje*, *Pri Treh Hišah*, sicer pa z malo: *Novo mesto*, *Stara vas*, *Stari trg*, *Opatje selo* (kakor da bi bila med *mostom*, *mestom* in *trgom* kaka bistvena razlika). V zvezi s predlogi pa pišemo: *Most na Soči*, *Smarje pri Jelšah* itd. Pri nenaselbinskih imenih pišemo drugo sestavino z malo: *Slovensko primorje*, *Panamski prekop*, *Zelena jama* (vendar: Stanujem v zaselku *Zelena Jama*). Novost je, da pišemo z veliko črko ime

na samo/upravnih enot: *Skupščina* občine Domžale, *Izvršni svet Skupščine* občine Ljubljana Center. Po analogiji bi morali pisati: *Skupščina* občine Trst; v Trstu pa raje pravimo: Tržaški občinski svet.

Tudi poimenovanja naših šol so po Pravilih novega Slovenskega pravopisa napačna, saj bi morali pisati *Osnovna šola Franceta Bevka*, in ne kot jih imamo mi poimenovane: *Srednja šola Simon Gregorčič*! Kako pa naj to navedemo v dvojezičnih dokumentih? Za italijanske urade bi prav kmalu postale naše šole *Liceo Prešerna*, *Scuola Media Josipa Ribicica* in podobne spakederanke (Glej: Nada Pertot, Razmišljanje ob prebiranju Pravil novega Slovenskega pravopisa, PDK, 9.8.1990).

Prazniki se pišejo z malo črko: vsi sveti, božič, novo leto, jožefovo, silvestrovo itd. To je že vzbujalo polemike zaradi dejstva, da je *Novo leto* prav določen dan, to je 1. januar. Silvestrovo (z malim »s«) se ne sklada s pravilom, da pišemo pridevnike iz lastnih imen z veliko začetnico, torej Jožefovo, Silvestrovo, Jurjevo itd. Kako naj torej pišemo, ali po svoji presoji ali naj se držimo novih pravopisnih pravil?

Izraze spoštovanja *Ti*, *Vi*, *idr.* pišemo z veliko ali z malo; *Lepo Vido* in *Kralj Matjaž* z veliko ali z malo, pri besedi *Neslovenec* pišemo *N* z veliko, *Beneški Slovenec* pa oboje z veliko. Za Slovensko Benečijo predpisuje pravopis oblike *Videm*, *Brdo*, *Trčmun* in dodaja: »Viden, Bardo, Ta na Bili so pokrajinsko ali narečno obarvana«.

Pri ločilih je morda samo to novo, da »Pike na koncu povedi navadno nimajo«, ni pa jasno rečeno, ali pika ostaja pri pisanih naslovih (šolskih zvezkih)? Nekoč je bila napaka, če je nismo postavljali, potem je bila prepovedana. Kaj pa danes? Tudi pri vsoti denarja postavljamo piko, zatem vezaj: 8055.- lir.

Pri vejici je ostalo vse po starem. Kar so pred leti prepovedali, so spet preklicali: vejico pišemo za nedoločniškim polstavkom, npr.: *Postati zdravnik, je njegova želja*. Ostalo pa je, da pri dveh zaporednih podrednih veznikih ne pišemo vejice: »Le piši materi, da če ne bo denarja, ne boš več stanoval pri nas« (Ivan Cankar). Pri ostalih ločilih ni sprememb. Deljenje je ostalo kot doslej, lahko delimo, kakor se nam zdi; torej: *ses-tra*, *se-stra* in *sest-ra*. Pri deljenju gre le za izgovorljivost. Sestavljalci dopuščajo delitev »lj« in »nj«, čeprav to označuje mehek glas, ki se nikoli ni delil. Pravopis navaja: *polje* ali *pol-je*, *ko-nja* ali *kon-ja*; ne moremo pa deliti besed *film*, *trn*, *čmrlj*.

Pri sklanjatvah je le nekaj novosti, v glavnem dalje na 7. strani ■

Katoliška knjigarna - Gorica

Z NOVO UPRAVO SLOVIMPEX

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Gorica, Travniki, 25 — Tel. 0481/84407

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zanimivi »Naši razgledi«

Pred kratkim je v Ljubljani izšla zadnja številka štirinajst dnevnika za politična, gospodarska in kulturna vprašanja »Naši razgledi«. Uvodni članek je delo Marka Kosa, profesorja na FSPN (fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo), ki piše o družbeno gospodarski prihodnosti Slovenije. Avtor predvsem poudarja, da je treba končno vzpostaviti zdravo konkurenco. Nujno je torej odpraviti vse monopole, ki so najbolj nevarni v tako majhnem gospodarstvu, kot je slovensko. Nesprejemljiva so torej velika, ekskluzivna združenja kot je Istra, Slovenijales ipd. Tudi Slovenija bo morala iti skozi očiščenje, kakršnega so doživeli v ZDA v 80-tih letih. Največje ameriške družbe so prevzeli tujci. Na takšen način je mogoče postaviti temelje »konkurenčnosti«, gospodarske celote kot sistema. Vse to seveda ni miren proces, opozarja avtor, ampak je bolj podoben vojni, v kateri padajo žrtve. Američani so si v tistih letih pomagali iz gospodarske krize s sledečimi recepti: izboljšali so varčevanje prebivalstva in iz njega izhajajoče investicije, podprli so kritične tehnologije, preprečevali sovražne prevzeme domačih podjetij s strani tujcev, zlasti pa povečali podjetniške raziskave (v desetletju 1979-80 so jih zvišali kar za 50%).

Zmotno se je zanašati na velike spremembe, ki bodo popolnoma spremenile stvari, piše še Marko Kos. Zakaj neki bi silili in tvegali z visoko tehnologijo! Bolj pametno in učinkovito bi bilo, da bi se v Sloveniji za začetek posvetili proizvodom nižje ravni kot so na primer navadni televizorji, majhni avtomobili, osnovni orodni stroji itd... Tudi Japonci so tako začeli, piše avtor. Takšni proizvodi predstavljajo majhne zrele trge z mero nizkega dobička. S tem bi se izpopolnili v intenzivni konkurenci, potem pa bi lahko Slovenija prišla tudi na večje trge z zah-

tevnjejšo tehnologijo. Ni res, da je v večjem podjetju varneje, piše še avtor. O tem so bili dolga leta zmotno prepričani v Jugoslaviji, izkušnje pa so pokazale nasprotno.

Marko Kos obenem opominja, da bi bilo treba v Sloveniji v prvi vrsti zvišati produktivnost. Danes niso pravilno izrabljeni niti tovarniške naprave niti ljudje. Avstrija ima na primer približno štiri krat večjo dodatno vrednost na zaposlenega kot Slovenija. Izboljšati bo treba izkoriščenost delovnih ur. Izredno pomembno pa je, piše še avtor, da bi bilo v slovenski industriji več inovacijske dejavnosti. Inovacije so pred nekaj leti preprosto prenehale, ker je med vodstvi vladala psihoza, da v teh časih krize zanje ni čas. To pa je dejansko zavrlo vso inovativno dejavnost, ki je neobhodno potrebna za rast vsakega gospodarstva. Avtor sprejema možnost, da bi nekatera podjetja v Sloveniji prevzeli tujci. Če bodo znali bolje upravljati industrijo, se bodo s tem okoristili tudi podjetniki in delavci v Sloveniji. Spoznali bodo novo mentaliteto, novo kulturo dela, nove metode.

Tehnični matematik Drago Čepar, samostojni svetovalec na Inštitutu Jožef Stefan iz Ljubljane, je za to številko Naših razgledov napisal članek o razmerju med številom prebivalstva in brezposelnostjo. V svojem zapisu je ovrget trditev, da večje število otrok pomeni povečanje števila nezaposlenih in je v dokaz za svojo teorijo navedel tudi nekaj zgornjih primerov. Res je, da se na prvi pogled zdi, da je težje dobiti delo, če je več iskalcev. To pa drži le, če se ob povečanju števila ljudi ne odpro nova delovna mesta. Ljudje pa delovna mesta ne samo zasedajo, ampak jih tudi ustvarjajo, trdi avtor članka.

Zanimiv je tudi prispevek Jožeta Golmajerki piše o tem, kako zakoni v Sloveniji danes

dalje na 7. strani ■

112. številka Primorskih srečanj

Zadnja številka »Primorskih srečanj«, revije za družboslovje, gospodarstvo in kulturo, je tokrat skoraj v celoti posvečena dvema obletnicama: 500-letnici rudnika živega srebra v Idriji in 100-letnici smrti slovenskega pisatelja Franceta Bevka. Poleg tega vsebuje revija vrsto literarnih prispevkov ter člankov o raznih kulturnih dogodkih, razstavah, recenzijah knjig ipd. ...

V 112. številki revije »Primorska srečanja« so avtorji člankov precej natančno orisali poltisočletno zgodovino Idrije, ki se dejansko prične z odkritjem živega srebra. V tistih stoletjih je bilo rudarstvo zelo pomembna, če že ne glavna panoga v svetu. Izrčen zapis je posvečen tudi idrijskim šolskim tradicijam. Iz njega izvem, da je šolstvo v petstoletni zgodovini Idrije zavzemalo nadvse pomembno in častno mesto. Vsi raziskovalci idrijske preteklosti se strinjajo z ugotovitvijo, da je na Slovenskem malo krajev, ki bi se lahko ponašali s tako bogatimi šolskimi tradicijami. Revni rudarji so prostovoljno in iz lastne pobude podpirali šolski sklad za svoje otroke, kot beremo v poročilu rudniške uprave ob koncu 18. stoletja. Za idrijsko šolstvo je značilna več kot štiristoletna kontinuiteta, ki skorajda ni bila nikoli pretrgana, čeprav je Idrija doživela hude gospodarske recesije, socialne stiske, posledice vojn in druge težave. Od protestant-

skih časov do današnjih dni je kronika najrazličnejših izobraževalnih ustanov dejansko neprekinjena. Nekaj člankov je posvečenih tudi znamenitim idrijskim čipkam. V letu 1905 je nastala tudi posebna šola, v kateri so se dekleta učila umetnosti klekljanja in se izpopolnjevala tudi v izdelavi najbolj zapletenih vzorcev.

V reviji je zelo obširno tudi gradivo, posvečeno 100-letnici smrti Franceta Bevka, oziroma 20-letnici njegovega rojstva. Pisatelj je namreč umrl na svoj osemdeseti rojstni dan. V Primorskih srečanjih bomo lahko prebrali članek slaviša in pedagoškega svetovalca za šole s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem Silva Faturja, ki piše o Primorskih slovenističnih dnevih, publicist in literarni zgodovinar iz Tolmina Janez Dolenc pa je v svojem zapisu spregovoril o Bevkovih delavnicah. V članku so navedeni najpomembnejši kraji, kjer je ta slovenski pisatelj neutrudno opravljal svoje poslanstvo; od njegove rojstne hiše, kjer je začel pisati že kot srednješolec, do goriških sodnih zaporov. Članke, posvečeni Bevku, nadalje obravnavajo metafore v znanem Kaplanu Martinu Cedermacu in pisateljevo kulturno-politično delo. Njegovo življenje med obema vojnama je značilno zaradi povezovanja pisateljskega dela v najbolj širokem

dalje na 8. strani ■

Izšla je publikacija o »Krušarci«

Na pobudo vodje Škedenjskega etnografskega muzeja Dušana Jakomina je pred nekaj dnevi izšla knjiga z naslovom »Krušarca«. Publikacija vsebuje poleg italskega izvirnika tudi prevode v slovensko, nemško, angleško in francosko. Gre za občuteno pripoved znanega italskega televizijskega režiserja Sandra Bolchija o njegovem obisku v Škedenju v otroških letih, o platonski ljubezni do lepega dekleta Vance, ki je vsako jutro prišla na njihov dom dišeči škedenjski kruh in o občutkih, ki so prevzeli avtorja, ko je po skoraj štiridesetih letih ponovno obiskal to slovensko vasico na griču. S posebnim zanimanjem si je Bolchi ogledal etnografski muzej, ki mu je priklical v spomin vse tiste lepe občutke iz otroštva. Na tem ogledu ga je spremljal g. Dušan Jakomin, ki je tudi avtor spremne besede v knjigi.

Bolchijeva povest je sicer že izšla pred 14 leti v publikaciji z naslovom: »Tempe di Servola« (Škedenjski čas) na pobudo vodstva Italsider. Dušan Jakomin pa se je odločil, da to prelepo zgodbo ponovno ponatisne v drugačni obliki in ji doda slovenski in nemški prevod. Čeprav je »Krušarca« nastala pred poldrugim desetletjem, je še vedno sveža in zanimiva, vredna, da jo spozna tudi širša, evropska javnost.

Knjiga je izšla v 1.000 izvodih, s svojimi ilustracijami pa jo je umetniško opremlil slikar Klavdij Palčič. Poleg tega vsebuje publikacija tudi nekaj pomembnih podatkov o Škedenjskem etnografskem muzeju in fotografsko gradivo o železnici, Ržani, današnjem Škedenju, narodnih nošah in o »Valvasorjevi nagradi«, ki jo je g. Jakomin prejel v Ljubljani lansko leto za svoje delo v muzeju.

Namen »Krušarca« je predvsem rekonstrukcija Škedenjskega etnografskega muzeja. Prav zaradi tega je knjiga napisana v petih jezikih. V tem škedenjskem muzeju je shranjena res bogata zbirka pomembnih dokumentov iz preteklosti. Ob nedelje dalje si je v razstavnih prostorih mogoče ogledati tudi izčrpno fotografsko gradivo o življenju v Škedenju v začetku 20. stoletja, razne dokumente in predmete iz tiste dobe. Obiskovalec si bo v muzeju lahko ogledal še razne druge zanimivosti. Če od njegovega nastanka pred petnajstimi leti dalje krasijo razstavne prostore. V pritličju je na ogled stara kuhinja, v kateri so krušarice pekly svoj kruh, spalnice, razno orodje, tipične ljudske noše in skrinjo, okrašeno z ljudskimi motivi. Muzej v Ulici Pane bianco 52 je odprt vsak ponedeljek in četrtek od 17. do 19. ure.

—o—

Vesoljsko letalo »Columbia«, ki bi ga morali v teh dneh izstreliti iz Cape Canaverala, nima sreče. Tudi danes, 18. t.m., so namreč pred izstrelitvijo odkrili, da uha ja tekoči vodik, zaradi česar so izstrelitev odložili. Ta zaplet bo za daljši čas odložil izstrelitev, ker je že na dnevnem redu nov poskus z vesoljskim trajektom iste serije.

Zanimivi »Naši razgledi«

nadaljevanje s 6. strani

(2)(r)avijo zdravstvo. Predvsem opozarja, da so ja, primarija zdravstvenega doma v Ljubljani, 4 odstotki družbenega proizvoda povsem nezadostni za vse potrebe zdravstva. Celo vojska dobiva za svoje potrebe okrog 5 odstotkov. V razvitih deželah pa je zdravstvu odmerjenih od najmanj 5 do 10 odstotkov družbenega proizvoda, ponekod celo 12. Neumestna je trditev, da si država v tem kriznem obdobju ne more privoščiti več sredstev za zdravstvo, nadaljuje Golmajer. Zdravje prebivalstva je namreč tudi gospodarsko pomembno. Zdrav, izobražen in kulturni človek dela in proizvaja več od bolehnega, nekega in nekulturnega. Zato vsaka naložba v družbene dejavnosti gospodarstvo oplemeniti in obogatiti, ne pa obremeniti. Kar na hitro pa zakonov o zdravstvu ne bo mogoče spremeniti, opozarja avtor. Zdravstveno varstvo je kompliciran sistem, ki ne prenese prehitrih organizacijskih in vsebinskih preobratov. Priporočljivo je postopno dopolnjevanje in izpopolnjevanje po že

DOM MANGART

ZABNICE — KANALSKA DOLINA
tel. 0428/63173

Primerno izhodišče za izlete v tri dežele in pet dolin.

Nova uprava nudi za julij in september enotedenski polpenzion za 234 ti-soč lir.

izhojenih poteh v razvitih deželah socialne blaginje. Ob koncu dr. Golmajer s ponosom ugotavlja, da je kljub nezadostnim sredstvom zdravstvo v Sloveniji eden od redkih segmentov družbe, ki nudi storitve na evropski ravni. V to republiko prihajajo na zdravljenje tudi ljudje iz razvitih in bogatih dežel.

Zadnja številka »Naših razgledov« vsebuje tudi članke, ki so se pojavili v jugoslovanskih in svetovnih časopisih.

(hj)

Pravila - Prvi del novega slovenskega...

nadaljevanje s 5. strani

nem pri zloženih lastnih imenih tipa *Vladimir*, *Črtomir*. Prednost dajemo podaljšanim osnovam: *Vladimirja*, *Črtomirja*; doslej smo pisali *Vladimira*. Zakaj so uzakonili toliko (kar 12) sklanjatev, ni povsem jasno, saj tuja imena ne morejo imeti lastne slovenske sklanjatve. Nazivov (naslovov) pred imenom (včasih) ne sklanjamo, npr.: *doktor Veselko*, *z doktor Veselkom*; profesor Koren, *s profesor Korenom*; inženir Jazbec, *z inženir Jazbecem*. To res ni v duhu slovenskega jezika, ki zahteva sklanjatev obeh delov. Enako navaja: tovarišica profesor, *tovarišice profesor* (!). Pri ženskih poklicih delamo ženske oblike takole: bibliotekar, bibliotekarka, dekan dekanka, vojak vojakinja, svetnik, svetnica, itd.

V vseh poglavjih je marsikaj novega, važnega, tudi takega, česar prejšnji Pravopis ni imel, različnega in že udomačenega, saj se vsak jezik neprestano razvija, posebno slovenski. Za praktično rabo pa ni primeren, saj se pravopis »pogosto sklicuje« na paragrafe, ki šele nastopajo ali ki smo jih že »pregledali«. S tem želi najbrž dopolniti pravila ali jih razširiti, marsikje pa bi se bilo mogoče ponavljaju izogniti.

Tudi ostala poglavja: Glasoslovje, Oblikoslovje, Besedotvorje, Zvrstnost, Preglednice, Slovarček in Dodatek so zelo pomembna in zanimiva,

IZREDEN USPEH LETOŠNJIH KMETIJSKIH DNEVOV

nadaljevanje s 4. strani

postaja ponovno zanimiva tudi za naše kraje, saj je deželna ustanova za razvoj kmetijstva ERSa začela s kampanjo za posodobitev in povečanje oljkarstva na Tržaškem.

V nedeljo so obravnavala kočljivi problem odnosov med urbanimi in kmetijskimi območji ter vlogo, ki naj bi jo imelo kmetijstvo. Ponedeljkom večer pa so posvetili srečanju med proizvajalci kvalitetnih pridelkov in predstavniki gostinstva, ki lahko na najbolj primeren način ovrednotijo domače kmetijske proizvode.

važna, a za marsikoga trd oreh zaradi novega izrazoslovja, ki ga je prof. Toporišič polagoma uvajal s svojimi slovnici in s svojimi jezikovnimi spisi.

Kar 50 strani pa je posvečenih pisavam vseh evropskih in drugih jezikov, ki uporabljajo latinico ali cirilico. Sledijo pisave drugih celin in jezikov. Vse je izčrpno, nadrobno, suvereno obdelano, saj so pri tem poglavju sodelovali pomembni strokovnjaki.

Tudi kazalo je bogato, strokovno razčlenjeno, da vsakdo z lahkoto najde zaželeno poglavje ali podrobno informacijo.

Pravopis pa ni namenjen manj izobraženim ljudem — kar je škoda — saj so uredniki zapisali: »Strokovno izrazje je pojmovno in poimevalno bolj približano jezikovni zavesti srednje izobraženega uporabnika«.

R. Petaros

NOVICE

Sovjetski parlament razpravlja o treh načrtih za gospodarsko preosnovo in uresničitev tržnega gospodarstva. Predsednik Gorbačov, ki z Jelcinom podpira načrt akademika Šatalina, je dejal, da Sovjetska zveza ni na poti kapitalizma, ampak novih socialističnih oblik. Zavzel se je vsekakor za zasebno lastnino. Referendum bo odločal o dodelitvi kmetom zemlje v lastnino.

V Moskvi so sporočili ponovno vzpostavitev rednih diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Saudsko Arabijo, ki so bili prekinjeni pred pol stoletja. Na razgovorih pri zunanjem ministru Ševardnadzeju se je mudil saudski kolega princ Al Saud. Sprejel ga je tudi Gorbačov.

Cena surove nafte na mednarodnem trgu nezadržno narašča. Na zahodnoevropskem trgu je že dosegla 37 dolarjev na sod, v Tokiu pa je prekoračila 31 dolarjev, kar je najvišja cena v zadnjih osmih letih. Visoka cena nafte bo v največji meri prizadela države Tretjega sveta.

Poizkusili so se ji približati. Tedaj so ob jamboru uzrli božjo martro. Preden so splezali na krov, se je barčica nenadoma okrenila in s polnim vetrom izginila na obzorju.

Križarila je po vseh vodah; zdaj je vozila na sever, drugič na jug, danes na vzhod, jutri na zapad, mimo vseh obal, kakor da zaman išče primernege mesta, kjer bi pristala.

Glas o njej se je raznesel po vseh deželah. Pomorščaki so jo opletli s pobožnimi pripovedkami. Čudežna božja martra, ki plava po morju in ne najde pristana, je bila ko zarja vseh drznih pričakovanj. Blagor kraju, kjer bo pristala! Stokrat blagor ljudem, ki bodo tedaj živeli! Stali so povsod na obrežju in čakali, kdaj se prikaže na obzorju. Ako so bili srečni, da so jo uzrli, so jim drtela srca, roké so iztezali po njej. Toda v zadnjem trenutku, ko so že s prostim očesom razločili sveti les križa, se je nenadoma zasukala in zopet izginila v mrču...

Nekoč se je prikazala ob istrski obali. Možje so pustili delo na polju, žene so

France Bevk *Legenda o božji martri*

II.

Ogenj se je približeval čedalje bolj, obližnil je leseni strop, vse zavil v dim in rdečkast sij. Križani je visel sredi plamenov; rdeče rane so se mu svetile, kakor da sveže pretakajo sveto kri... Tedaj so vdrli v cerkev z okrvavljenimi meči, uropali božjo martro, jo odnesli na breg, v barko, ki se je zibala na valovih. Vrnili so se na suho, da jo branijo z golim orožjem, dokler ne zapiha ugodni veter in bo do odpluli.

Tedaj se je v svetem letu prebudila Nikodemova duša, se v bridki solzi utrnila izpod Jezusovih trepalnic in obvisela na prsih.

In so se v svetem siju odprla nebesa. Prikazali so se angelci, ki so v belih trumah splavali do obrežja in se zgrnili okoli barke. Razpeli so belo jadro in odleteli.

Zapihala je sapa, jadro se je napelo,

barka je odrinila od brega in zaplavala na odprto morje.

Kam?

Božji ljubezni naproti.

★

Poslej so ladje, ki so potovale v tuje kraje, na vseh morjih srečavale skrivnostno barko, ki je plula z razpetim belim jadrom.

Jadrata je v viharjih, kakor sivi galeb nad valovi, nikoli ni zajela vode, jadrata je v mirnih dneh, ko ni vela niti najmanjša sapa, nikoli ni obstala, nikoli ni krenila v kako pristanišče.

Čigava je? Odkod? Kam gre?

Nihče ni vedel odgovora.

Nikoli niso opazili človeka na njej, nikdar se jim ni skušala približati. Njeno belo jadro je bilo vedno razpeto, napeto v sapi. Očitno je bilo, da jo vodi neka skrivnostna, nevidna roka.

Nov »nemški čudež«

■ nadaljevanje iz strani 1

ka država ustanavlja brez vojne, brez nasilja ter brez muk. Zunanji minister Genscher, ki je mednarodno listino podpisal, pa je dejal, da bodo Nemci s svojo novo, zedinjeno državo služili miru. S tem je očitno hotel pomiriti tiste kroge v Evropi in na svetu, ki jim nova nemška država ob spominu na bližnjo preteklost vzbuja strah.

Kot beremo v dnevnem tisku, je spoznanje v Moskvi naletelo tudi na ostre kritike v Zahodni ter celo v Vzhodni Nemčiji. Združene begunskih organizacij iz vzhodnih dežel na primer očita bonnski vladi, da je pristala na amputacijo četrtine nemškega narodnega ozemlja. To je po drugi svetovni vojni pripadlo Poljski oziroma Sovjetski zvezi. Begunske organizacije se seveda zavzemajo za uveljavitev meja Tretjega Reicha, medtem ko nekateri politično zmernejši krogi zahtevajo, naj se sklene pogodba, ki bo med drugim urenila vprašanje odškodnine za izgubljeno imetje. V tej zvezi pa je treba omeniti, da je vprašanje odškodnine sprožila tudi poljska vlada, in sicer za prisilno delo, ki so ga med vojno opravljali v Nemčiji milijoni Poljakov.

Ti problemi gotovo ne morejo zasenčiti velikega, naravnost zgodovinskega dogodka, ki ga predstavlja sporazum o nemškem zedinjenju, zaradi česar govorimo o novem nemškem čudežu. Izgubljeno narodno ozemlje je cena, ki jo je nemški narod moral plačati in jo še plačuje za politiko Hitlerjeve Nemčije. Ta pa je tudi del zgodovine nemškega naroda.

—o—

Italijanska škofovsko konferenca je izrazila veliko zaskrbljenost nad vse večjim nasiljem organiziranega kriminala na Jugu. Opozorila pa je tudi na vse ostrejšo konfrontacijo v notranjosti strank in med strankami ter pozvala k dialogu.

112. ŠTEVILKA PRIMORSKIH SREČANJ

■ nadaljevanje s 6. strani

pomenu besede s samoohranitvenim. To pa ni bila le Bevkova naloga, ampak je k temu na svoj način prispeval delež vsak zaveden slovenski Primorec tistih dni. Tržaški pisatelj Boris Pahor je »Primorskim srečanjem« za to številko posredoval svoje spomine o osebnih srečanjih z Bevkov. Precej zapisov je posvečenih tudi F. Bevku v šoli danes. Med temi naj omenimo prispevek openske učiteljice Drage Lupinc o Bevku na tržaških osnovnih šolah, ravnateljica tržaškega liceja Nada Pertot pa je posredovala nekaj podatkov o tem, kako obravnavajo danes Bevka v višjih šolah na Tržaškem.

(hj)

—o—

Jubilejne olimpijske igre leta 1996 bodo v ameriškem mestu Atlanta. Tako je v torek, 18. t.m., sporočil v Tokiu predsednik Mednarodnega olimpijskega odbora Samaranch. Prve olimpijske igre so bile leta 1896 v Atenah.

ZAHVALA

Prav pristrčno se zahvaljujemo prijateljem, znancem in vsem, ki so nam bili blizu, z nami sočustvovali in nam izrazili sožalje ob smrti naše predrage mame,

Marije Benulič

ki je preminila 7. avgusta v Milanu in bila tam tudi pokopana dva dni kasneje.

Hčerki SAŠA in VIDA
z družino

Milan - Trst, 20.9.1990

V torek, 18. t.m., se je začelo tudi zasedanje Združenih narodov. Glavno vprašanje na dnevnem redu je bila kriza v Zlivi. Ob odprtju zasedanja bodo kot 160. članico Svetovne organizacije sprejeli Lichtenstein.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznoverstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

privile dojenčke na prsi, odrasli in otroci, vse je teklo k obrežju. Ribiči so poskakali v čolne in ji veslali naproti, toda niso je dosegli. Kakor da je nenadoma zapihalo od juga, se je obrnila navzgor, zaplavalala proti severu.

Glas o njej se je naglo raznesel od mesteca do mesteca po vsej obali. Dolge procesije vernikov so jo spremljale ob bregu: škofje in duhovniki v cerkvenih oblačilih, s križi in banderi, molitvami in petjem, vzkliki in solzami ... Barka z belim jadrom in božjo martro je plavala mimo, bolj in bolj proti severu; za seboj je puščala oljčne gaje, vinograde in pusta pobočja z ovčimi čredami.

Pri Piranu je zaplavalala čez široki zaliv proti drugemu bregu, proti bridki, skalnati kraški zemlji z borovimi gozdovi, brinjem in pelinom.

★

Takrat je bila kuga v deželi. Prišla je bila Bog ve odkod, sedla na skalnata kraška tla in morila.

Ljudje so padali ko snopi. Bežali so drug od drugega; brat ni poznal več brata, sin ne očeta. Ni ga bilo, ki bi bil bolniku ponudil požirek vode, mu zrahljal blazino,

prinesel poslednjo tolažbo, mu zatisnil oči, ga zagrebel v rjavo zemljo in zmolil očenaš za njegovo dušo. Zapuščeni so šepetali k Bogu za odpustanje grehov, umirali, se razkrajali v vročini, širili smrad in grozo; slednjič so ostale le gole, bele kosti.

Takrat je v borni koči, ki je stala na obrežju Doberdobskega jezera, živela mati. Umrl ji je bil oče, umrl mož in umrla hči, ostal ji je le leto dni star otrok. Vse je izgubila, ostala ji je ta edina ljubezen. Njeno srce je bilo toplo ko kraško sonce, privijala je dete na prsi, kakor da ga hoče s tem obvarovati pred kugo in smrtjo, ustnice so ji venomer ponavljale:

»Bog ne daj tega! Jezus, saj ne boš dopustil.«

Otrok je bil zdrav, pil je mleko, klical mater, iztezal roke, kakor da bi hotel zgrabiti božje sonce, in se smejal.

Zbolela je mati.

»Saj ni res,« je ječala v svojem srcu. »Saj ne more biti res. Le slabotna sem tako, ker že dolgo nisem jedla.«

Postlala je otroku in tudi sama legla, da si v spanju nabere novih moči.

Vso noč se je prebujala, se premetavala na ležišču, mučile so jo strašne sanje.

Ko se je zaznala zarja, je čutila vročino po vsem telesu. Hotela se je dvigniti, da bi nasitila otroka, ki se je plazil po tleh in jokal, a se je brez moči kot posekano drevo zgrudila nazaj na posteljo.

»Saj to ni mogoče, saj to ni resnica, si je ponavljala. »Moj Bog, moj Bog!« Bila je resnica.

Vročične oči so ji krvavo strmele, po telesu se ji je sprehajal ogenj, ustnice ji imela razpokane, občutila je strašno žejo. Minute omotice in blodenj, ko so ji minile obraza vršale strahotne predstave in je govorila nesmiselne besede, ko se ni več zavedela, da je na svetu, da ima otroka, da zunaj sije sonce in se upira v požgana pobočja, da leži bolna za kugo.

In znova trenutki jasne zavesti, ko je sredi rdečih kolobarjev zagledala jokajočega otroka in vso grozo jutrišnjega dne. Umrla bo, a kaj bo z otrokom? Izdihnil bo za lakoto, se udušil v smradu, zbolel za kugo, a ne bo nikogar, ki bi mu dal kapljico vode ... Groza tega spoznanja je bila hujša od smrtne groze. Ni bila telesna moč, bilo je materino srce, ki jo je dvignilo na ležišča.

(Dalje)